कृषि रणनिती योजना अनुसार पशुपालनमा संभाबना र चुनौती

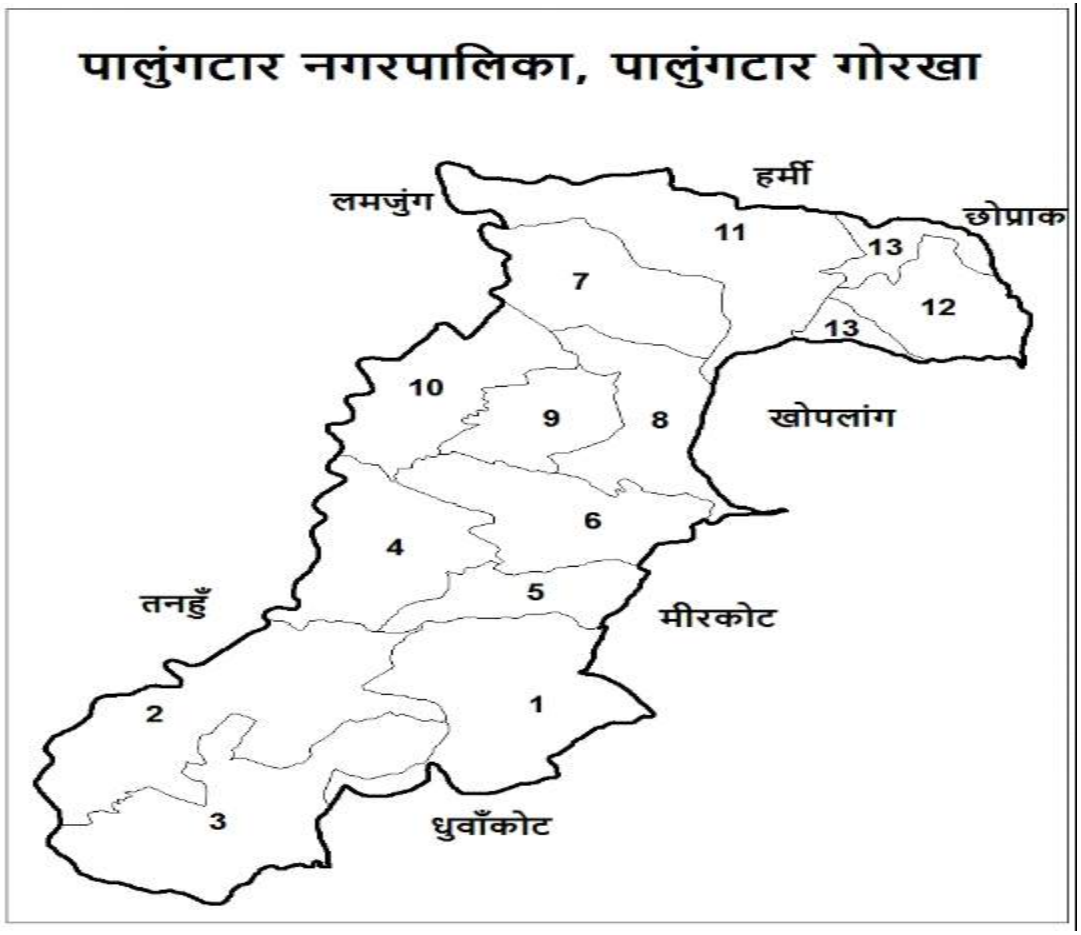

रामचन्द्र देवकोटा

Introduction

- Palungtar Muncipality total areas 158.6 sq.km
- 400m from Marsyangdhi river to 1440m Ligligkoat
- Total population 38,933.
- Two agriculture service centre.
- 25 goat development farm.
- 11 livestock development group
- 12 Cattle and Buffaloes farm.
- One National level(kamdhenu) cattle farm.

Livestock Development Feasibility

- Goat farming – Dhuwakoat,Mirkoat,Gaikhur,Aampipal,Khoplang,Palungtar.
- Cattle and Buffaloes Farming – Mirkoat, Sherabesi, Chyangli, Palungtar ,Pokharabesi
- Poultry Farming –Palungtar, Chyangli,Gaikhur,Aampipal,
- Pig Farming- Unwanted land near riverside and stream.
- Pasture and Fodder – Unfertile lands ,riverside, roadside, under hypertension line , both sides of canal.

NEPAL
7.8 magnitude
Epicentre
April 25, 11:56am
North
Estimated Destruction
By District
Severe
Moderate
Slight

Livestock Population By Districts(2015/16)

District	Cattle	Buffaloes	Sheep	Goat	Pigs	Fowl	Duck
Gorkha	88,508	80,560	29,760	140,508	12,025	4,36,320	925
Nepal	7,302,808	5,168,809	8,00,658	10,986,114	1,291,308	68,630,638	392,225

Milk Animals And Milk Productions By Districts

Districts	Milking Cows no	Milking Buffaloes no	Cow Milk	Buff Milk	Total Milk Produced
Gorkha	14,927	17,250	7,653	10,468	18,121
Nepal	10,26,135	13,55,384	643806	12,10,441	18,54,247

Net Meat Production By Districts

DISTRICT	BUFF	MUTTON	CHEVON	PORK	CHICKEN	DUCK MEAT	TOTAL MEAT
Gorkha	3147	100	815	197	691	1	4951
Nepal	1,75,005	2,684	65583	23509	55041	237	322059

Egg Production By Districts.

District	Laying Hen	Laying Duck	Hen Egg	Duck Egg	Total Eggs
Gorkha	78538	425	4598	32	4630
Nepal	12353515	180927	1294166	13906	1308072

Yak Nak, Chauri population By District

District	Yak and Chauri
Gorkha	4636
Nepal	32,213

Wool Production By District

District	Sheep NO	Sheep Wool Produced
Gorkha	29760	22111
Nepal	800658	588348

नेपालमा पाइने गाई भैंसीका जातहरु

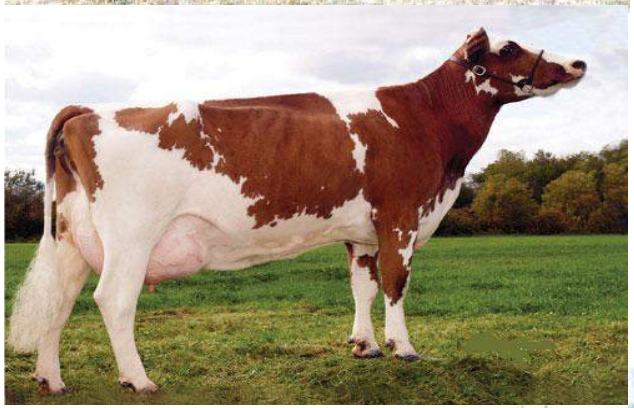

हामी कहाँ छौं ?

यू ए ई को अल ऐन डेरी फार्ममा रहेको यो सात बेत ब्याईसकेको गाई, जसलाई सो फार्ममा "सुपर स्टार गाई" भनेर चिन्दा रहेछन् । यसले अधिकतम दैनिक १०० लिटर सम्म दूध दिने गरेको छ ।

क्यानडाको ओटावा स्थित एक फार्ममा पालिएको यो "स्मर्फ" नामको ११ बेत ब्याईसकेको गाई जसले जिबन भरमा कूल ५७,००० (सन्ताउन्न हजार) ग्यालेन अर्थात २,१६,६०० (दुई लाख सोर हजार छ सय) लिटर दूध दिएको रहेछ ।

हाम्रो देशको सबैभन्दा वढी दुध दिएको गाई भने कास्की भरतपोखरी स्थित एक फार्म (**DCIP** को रेकर्डअनुसार) को होल्स्टीन क्रस गाई थियो र यस्को दुध उत्पादन क्षमता ८,२०० लि.(३०७ दिन) प्रतिवेत मात्र थियो ।

Technical Parameters(Production related)

क्र.स.	पशुको प्रकार	दुध उत्पादन क्षमता प्रतिवेत लि.	मासु उत्पादन जिवीत तौल केजि पहिलो अंक भाले पशु र दोश्रो अंक पोथी पशुको लागि	मासुको डेसींग प्रतिशत	मलखाद उत्पादन केजि २४ घण्टामा (कुहीएको र खेतमा प्रयोग गर्ने अवस्थाको)	भारी वोक्ने सक्ने क्षमता केजि
	गाईतर्फ					
१	याक	५००(२०० दिन)	३२० र २३०	५५ प्रतिशत	८ केजि	६० केजि
२	चौंरी	६००(डिम्जो) ५०० (उरांग)	२२० (झोप्क्यो)	५५ प्रतिशत	८ केजि	४० देखी ५० केजि (झोप्क्यो)
३	अछामी	३५०(२५० दिन)				
४	लुलु वा किर्खो	५४० (१८० दिन)	१५०	५५ प्रतिशत	५ केजि	
५	जर्सी क्रस	३५०० लि.।३०० दिन			१० केजि	
६	होलिस्टीन क्रस	४००० लि.।३०० दिन			१० केजि	
७	शाहीवाल। हरीयाणा । रेड सिन्धी क्रसहरु	१००० लि.।३०० दिन			१० केजि	

Technical Parameters of Buffalo(Production related)

क्र.स.	पशुको प्रकार	दुध उत्पादन क्षमता प्रतिवेत लि.	मासु उत्पादन जिवीत तौल केजि पहिलो अंक भाले पशु र दोश्रो अंक पोथी पशुको लागि	मासुको डेसींग प्रतिशत	मलखाद उत्पादन केजि २४ घण्टामा (कुहीएको र खेतमा प्रयोग गर्ने अवस्थाको)
	भैंसीतर्फ				
८	शुद्ध मुर्रा । निलीराभी	२००० । ३०० दिन	५५० र ४५०	५५ प्रतिशत	१० केजि
९	मुर्रा क्रस। निलीराभी क्रस	१५००	४५० र ३५०	५५ प्रतिशत	१० केजि
१०	शुद्ध लिमे, पारकोटे, गद्दी	१०००।३०० दिन	४०० र ३००	५५ प्रतिशत	१० केजि
११	तराई	८०० लि.। ३०० दिन	४०० र ३००	५५ प्रतिशत	१० केजि

अछामी

अछामी :

✓आकार र तौलमा संसारको सबैभन्दा सानो शरीर भएको जात ।

✓यसको तौल १२० देखि २०० के.जी. हुन्छ ।

✓यसले प्रति वेत (२५० दिनमा) ३०० देखि ५२५ लि. दुध दिन्छ ।

दुध उत्पादनमा प्रति दुधालु वयस्क पशु प्रतिवेत ३५० लि. को औसत प्रयोग गरी हिसाव गर्नुपर्ने । अछाम तथा आसपासका जिल्लामा फाटफुट मात्रामा पाइन्छ ।

याकः

याकः

✓शरीरको तौल (याकको औसतमा ३२० के.जी, नाकको २३० केजी) अरु स्थानीय जातभन्दा धेरै हुन्छ ।

✓यसले औसतमा दैनिक २.५ लिटर दुध दिने गर्छ । प्रतिवेत नाकले २०० दिनमा ५०० लिटर दुध दिन्छ ।

दुध उत्पादनमा प्रति दुधालु वयस्क पशु प्रतिवेत दुध लि.५०० को पारामीटर प्रयोग गरी हिसाव गर्नुपर्ने । मासु उत्पादनमा वयस्क पशुको हकमा याक र नाकको ३२० केजि र २३० केजिको पारामीटर प्रयोग गर्ने । भारीवोक्न पनि प्रायोग हुने भएकोले झोक्पाहरुको संख्याअनुसार प्रतिझोक्पा ६० केजिको दरले हिसाव गर्ने ।

चौंरीः

चौंरीः

✓यस जातले प्रतिदिन ३ देखि ४ लि.(डिम्जो चौरी) दुध दिने गर्छ । प्रतिवेत डिम्जो चौंरीले २०० दिनमा ६०० लि. दुध दिन्छ ।

✓यसको शारीरिक तौल औसत मा २२० के.जी. हुन्छ ।

✓यदि नाक तथा स्थानीय जातको वहरको क्रस भएको छ भने डिम्जो चौरी जन्मन्छ भने याक तथा स्थानीय जातको गाईको वर्णशंकरलाई उराङ चौरी भनिन्छ ।

दुध उत्पादनमा प्रति दुधालु वयस्क पशु प्रतिवेत ६०० लि. को पारामीटर प्रयोग गरी हिसाव गर्नुपर्ने । उरांग चौंरी भए ५०० लिं को पारामीटर प्रयोग गर्ने । मासु उत्पादनको हकमा वयस्क झोप्क्योको २२० केजिको पारामीटर प्रयोग गर्ने ।

लुलु वा किर्खोः

लुलु वा किर्खोः

✓शारीरिक तौल : यसको शारीरिक तौल आमा बाबुको श्रोत, गुण/विशेषता तथा व्यवस्थापनअनुसार फरक फरक पाइने गरेको छ। प्रायः वयस्क भाले १५० देखि २२५ के.जी. र माउहरू १२० देखि १६० के.जी. सम्म पाइएका छन्।

✓दुध दिने अवधि : करिव १५० दिन (५ महिना) भएपनि प्रायः चैत्र, बैशाखदेखि मंसिर महिनासम्म करीब ६-७ महिना औसत ३ लि. दुध दिने गर्दछ।

दुध उत्पादनमा १८० दिनको प्रति दुधालु वयस्क पशु ५४० लिंको दरले प्रतिवेत दुध को पारामीटर प्रयोग गरी हिसाव गर्नुपर्ने। मासुको हकमा औसत १५० केजि जिवीत तौलको हिसावले कम्पाईल गर्ने।

पहाडी, तराई तथा अन्य गाईहरु

पहाडी, तराई तथा अन्य गाईहरु

दुध उत्पादनमा प्रति दुधालु वयस्क पशु प्रतिवेत ४५० देखी ५०० लि. को पारामीटर प्रयोग गरी हिसाव गर्नुपर्ने ।

पहिलो खैला गाई, दोश्रो पहाडी गाई तथा तेश्रो तराई गाई

सबै खालका गाई तथा भैंसीको अन्य औसत चरित्रहरु

जनावरको जात	पुबर्टिको उमेर महिनामा	ऋतुचक्र दिनमा	ऋतुकालको अबधि दिनमा	कृ.ग.गर्ने उपयुक्त समय	गर्भावस्थाको अवधि दिनमा	औसत तापक्रम डि.फा.	औसत आयु वर्षमा	कैफियत
गाई	१४–१८	२१	१	ऋतुकालको उत्तरार्द्धमा	२८०	१०० देखी १०२.५	२२	पोलिइस्टस
भैंसी	२८–३४	२१	१	ऋतुकालको उत्तरार्द्धमा	३१०	९९ देखी १०२	२३	सिजनल्ली पोलिइस्टस

Holstein Cattle

क्र.स.	पशुको प्रकार	दुध उत्पादन क्षमता प्रतिवेत लि.	जिवीत तौल केजि पहिलो अंक भाले पशु र दोश्रो अंक पोथी पशुको लागि	मलखाद उत्पादन केजि २४ घण्टामा (कुहीएको र खेतमा प्रयोग गर्ने अवस्थाको)	जोत्ने वा भारी वोक्ने सक्ने क्षमता केजि
1	होलिस्टीन क्रस	४००० लि.।३०० दिन	६०० र ४००	१० केजि	हुँदैन
2	शुद्ध होलिस्टीन	१०००० देखी २४००० लि.	१००० र ६७५	१२ केजि	हुँदैन

Jersey Cattle

क्र.स.	पशुको प्रकार	दुध उत्पादन क्षमता प्रतिवेत लि.	जिवीत तौल केजि पहिलो अंक भाले पशु र दोश्रो अंक पोथी पशुको लागि	मलखाद उत्पादन केजि २४ घण्टामा (कुहीएको र खेतमा प्रयोग गर्ने अवस्थाको)	जोत्ने वा भारी वोक्ने सक्ने क्षमता केजि
1	जर्सि क्रस	३५०० लि.।३०० दिन	५०० र ३५०	१० केजि	हलो जोत्नमा प्रयोग गर्न सकिने
2	शुद्ध जर्सि	७००० देखी १२००० लि.	६५० र ४५०	१२ केजि	हुँदैन

स्थानीय भैंसीहरु तथा मुर्राहरुसँग त्यसको तुलना

क्र.स.	पशुको प्रकार	दुध उत्पादन क्षमता प्रतिवेत लि.	मासु उत्पादन जिवीत तौल केजि पहिलो अंक भाले दोश्रो अंक पोथीको	मलखाद उत्पादन केजि २४ घण्टामा (कुहीएको र खेतमा प्रयोग गर्ने अवस्थाको)
1	शुद्ध मुर्रा । निलीराभी	२००० । ३०० दिन तर भारतमा ४००० देखी ५००० लि. सम्म	५५० र ४५०	१० केजि
2	मुर्रा क्रस। निलीराभी क्रस	१५००	४५० र ३५०	१० केजि
3	शुद्ध लिमे, पारकोटे, गद्दी	१०००।३०० दिन	४०० र ३००	१० केजि
4	तराई	८०० लि.। ३०० दिन	४०० र ३००	१० केजि

पहिलो गद्दी, दोश्रो पारकोटे तथा तेश्रो लिमे । यि गाईहरुको उत्पादन क्षमता उस्तै उस्तै हुन्छ । लिमे र पारकोटेमा पनि एकआपसमा निकै क्रसिंग भएर गएकाले झट्ट छुट्याउन गारो पर्छ र दुध उत्पादन पनि उस्तै छ । पारकोटेलाई लामालामा सिंग र कढी कालो शरीर तथा लिमेलाई घुमेका सिंग तथा घाँटीको सेतो पटीले चिन्न मद्दत गर्छ ।

Holstein and our Local cattle’s cross

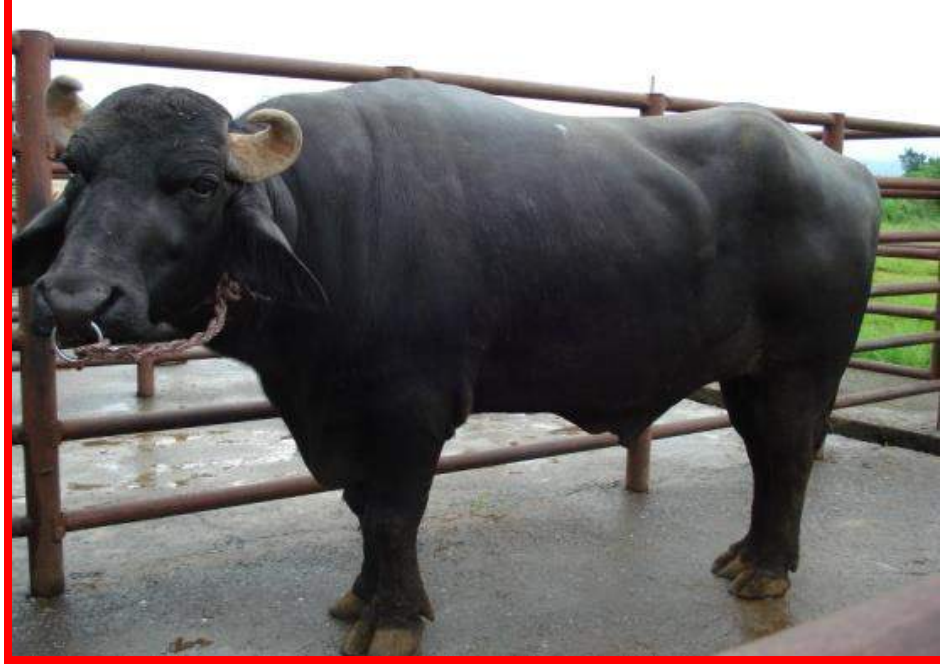

k|f=u=sf] nfuL ljt/)fof]Uo s]xL h;L{ tyf j|f]g :jL; ax/x?, lh/L kmfd{

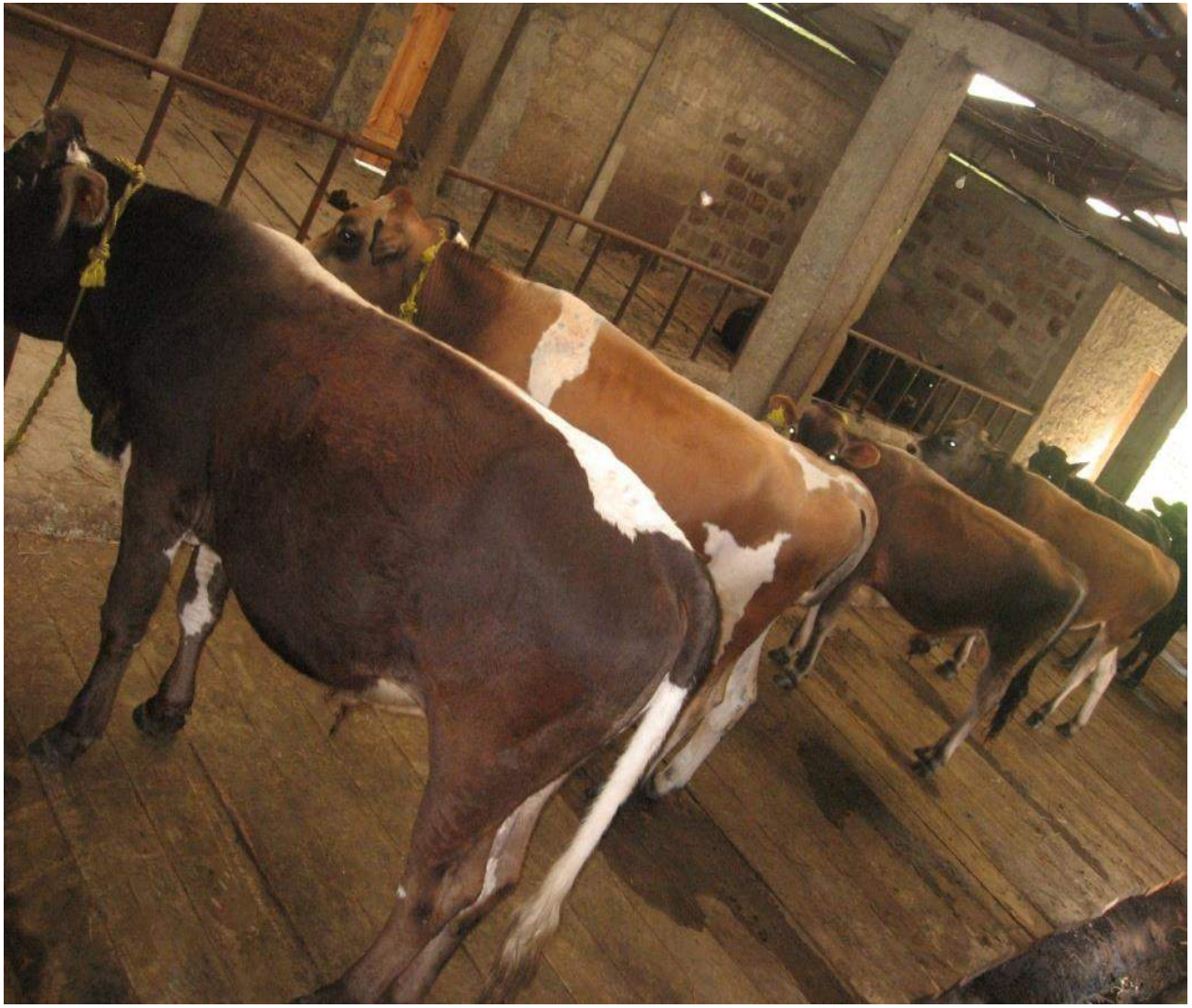

Jersey & Brownswiss Bull for Natural services at Jiri Farm

Chauri gai (Dimjo Chauri)

Terai Cattle

The Murrah Bull

Lime Buffalo

Parkote Buffalo

Gaddi Buffalo

Yak /Nak

Lulu Cattle

Achhami Cattle

Khaila Cattle

Siri Cattle

Pahari Cattle

Jersey Bull

Brown Swiss Bull

The Jersey & Brown swiss Calves

Beef type; Hereford

Holstein X local

Sahiwal/Tharparker/Gir/Red and White Sindhi Cross 2000-4500 ltr per lactation

अगाडीको गाई शाहीवाल हा भने पछाडीका क्रसहरु हुन् । यि मध्ये शाहीवाल सबैभन्दा राम्रो मानिन्छ र यसले औसतमा २२०० लि. तथा छनौट भएकाले प्रतिवेत ५००० लि सम्म दुध दिन्छन् ।

The Jersey cross cow

The Murrah Buffalo

Buffalo, the black gold of Nepal contributes 70.5% of total milk and 64.8% of total meat production of the country.

बोयर बाख्राको न्युक्लियस हर्ड स्थापना

हिँउदे घाँस जै र वर्षिम

प्रजननका लागि पाडा हुर्काउने कार्यक्रम

Production Performances

BUFFALOES
FORAGE CROPS
PIGS, POULTRY
&
SHEEP

फार्मको व्यवस्थापनमा बंगुरपालन र गोठको सरसफाई हुदै गरेको

फार्मको व्यवस्थापनमा मुर्रा जातको भैसी

पशुपन्छी, उत्पादनतथाविक्रीवितरणमा देखिएकासमस्यार समाधानकाउपायहरु

समस्याहरु	**समाधानका उपायहरु**
क. बाखा, गाई, भैँसी	
तुहाउने, दूधनआउने, रोग लाग्ने, थुनेलो, बजारको अभाव, माटो खाने, बाह्य परजीवि	उन्नतजातको गुणस्तरीय घाँस तथा दानाको प्रयोग गर्ने । पशु वीमा गर्ने, समय समयमा आवश्यकताअनुसार औषधीउपचार गर्ने । दक्ष प्राविधिकको व्यवस्थागर्ने ।
ख. पशुपन्छी (कुखुरा)	
रोगहरु जस्तै रानीखेत, सी.आर.डी., वर्डफ्लु, गम्भारोको प्रकोप	उचित समयमा भ्याक्सिनको प्रयोग गर्ने, डाक्टरको रायपरामर्श अनुसार औषधी उपचार गर्ने ।उ
उचित मूल्यको अभाव	प्रतिस्पर्धी बस्तु उत्पादनको साथै बजार व्यवस्थापन गर्ने ।
यातायातको अभाव	भईरहेको मौषमी सडकलाई कालोपत्रे गर्ने ।

समस्याहरु	**समाधानका उपायहरु**
ग. माछा	
भूरा व्यवस्थापनमा कमी	माछा भुरा उत्पादन केन्द्र खोल्ने ।
शिकारी जनावर जस्तै सर्प, गरुड, चरा आदिको आक्रमण	शिकारी जनावर नियन्त्रणको लागि प्राविधिक ज्ञान उपलव्ध गराउने ।
एचित मूल्यको अभाव	संकलन केन्द्र तथा उचित बजार प्रबन्ध मिलाउने ।
दक्ष प्राविधिकको अभाव	व्यवसायीहरुलाई तालिम दिई दक्षता वृद्धि गर्नुको साथै दक्ष प्राविधिकको व्यवस्थागर्ने ।
रोगको समस्या	समय समयमा माछा पोखरी अनुगमन तथा निरीक्षण गरी रोगी माछाहरुको उपचार गर्ने ।

Thanks !